

Justis- og beredskapsdepartementet
For: Departementsråd Tor Saglie
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Høvik 5. oktober 2012

HØRINGSSVAR – NOU 2012:14 RAPPORT FRA 22. JULI KOMMISJONEN

Redningsselskapet viser til høringsbrev av 17. august 2012, og beklager at høringssvaret kommer etter høringsfristen. Vi håper at høringssvaret likevel vil bli tatt med i det videre arbeidet.

1. Om Redningsselskapets beredskapsressurser

Redningsselskapet har 40 redningsskøyter i beredskap langs norskekysten, og i tillegg har vi redningsskøyter på Mjøsa og Femunden. Disse skøytene har en forsikringsmessig verdi på ca kr 750 millioner. Redningsselskapet har som mål at de mest trafikkerte stedene langs kysten skal kunne nås innen én time av nærmest stasjonerte redningsskøyte. Vedlagt ligger et kart som viser stasjoneringene per 8. oktober 2012.

25 av skøytene er bemannet hele året og med ansatt mannskap. De ca 165 ansatte på disse skøytene har høy maritim kompetanse og spesialutdannelse innen søk, brann og redning. I tillegg til skøyter bemannet med ansatte, har Redningsselskapet 17 skøyter bemannet med ca 1000 frivillige, de fleste i helårs beredskap. Redningsselskapets fartøyer er skreddersydd for å utføre søks- og redningsoppdrag. De er utstyrt med varmesøkende kamera, slepeutstyr, vannkanoner, bergingsutstyr og nødvendig akuttmedisinsk utstyr. I tillegg har skøytene med ansatt mannskap dykker om bord.

I 2011 reddet våre mannskaper 12 liv, søkte etter 279 personer og assisterte mer enn 6000 fartøyer. Vi har hurtige båter som kommer raskt fram, og vi utgjør derfor den viktigste førstelinjeberedskapen langs kysten i Norge. Redningsselskapet deltar på ca 70 prosent av oppdragene fra hovedredningssentralene.

2. Nærmere om beredskapen i Norge – behov for en helhetlig gjennomgang

Redningsselskapet finner 22. juli - kommisjonens grundige arbeid prisverdig og viktig. Den har pekt på behovet for viktige forbedringer i politiet og redningstjenesten. Kommisjonen er også opptatt av at andre etater enn politiet har en viktig rolle å spille under kriser. Den viser at øvrige offentlige etater er støttespillere i en omfattende krisesituasjon, og påpeker at frivillige organisasjoner og enkeltindivider også er svært viktige bidragsytere.

Fordi rapporten er en gjennomgang av hendelsene 22. juli 2011, er det først og fremst politiet og helseapparatets innsats ved skarpe oppdrag og terrorhandlinger som behandles. Redningsselskapet mener at det er behov for en bredere gjennomgang av beredskapen knyttet til alle typer katastrofer. Samfunnets største risikoer er mer enn terrorangrep. Det kan for eksempel være naturkatastrofer, storm, skipskollisjoner, ukontrollerte oljeutslipp osv.

Redningsselskapet mener at det må etableres helhetlige planer hvor alle aktørene tas med og hvor rutiner for felles øvelser inngår. På den måten får aktørene forståelse for å håndtere reelle kriser i samsvar med etablerte planverk. Dette må gjelde både på nasjonalt og lokalt nivå, og både offentlige etater og frivillige beredskapsorganisasjoner må, basert på hvilke ressurser de har å tilby, ha en plass i planene. I praksis vil det si at for eksempel Redningsselskapets beredskapsevne må inn i nasjonale og kommunale beredskapsplaner, og det må være etablert rutiner som medfører at viktige frivillige organisasjoner med beredskapsressurser ikke blir uteglemt i krisesituasjoner.

Etter vårt syn er det ikke tilstrekkelig bare med et regelverk. Det må skapes en kultur for samarbeid og forståelse for betydningen av å benytte alle tilgjengelige ressurser både utenfor og innenfor de offentlige etatene ved en krisesituasjon.

Kartlegging av alle vesentlige ressurser, både offentlige og frivillige, sammen med et planverk som sier hvordan ressursene skal utnyttes, er viktig og nødvendig. Det samme er en plan for finansiering. Planverket må også omfatte samordnede øvelser. Det offentlige bør dessuten formalisere samarbeid med de frivillige organisasjonene gjennom et avtaleverk.

3. Øvrige forhold

Behov for omfattende nye tiltak

22. juli-kommisjonen påpeker at det er behov for omfattende tiltak for å styrke politiets evne til å utøve ledelse, til å handle, og til å koordinere aktiviteter og samhandle med ulike aktører. Redningsselskapet støtter kommisjonens konklusjon, og vil spesielt peke på behovet for å videreutvikle samhandlingen mellom offentlige etater og andre aktører.

Nødnett

Kommisjonen tar opp betydningen av at nødetatene har et velfungerende nødnett som aktørene har øvelse i å benytte. Redningsselskapet har siden mai 2011 hatt nødnett implementert på fartøyer i Oslofjorden som et testprosjekt. Samhandlingen i nødnettet fungerer ikke slik det bør gjøre. Redningsselskapet har ikke tilgangsrettigheter til nødvendige talegrupper. Strukturer og prosedyrer fungerer heller ikke godt nok. Redningsselskapets største behov for nødnett er å kunne samhandle med nødetatene under riktige betingelser til rett tid. Dette problemet for våre mannskap på redningsskøytene er et eksempel på en uheldig virkning av at redningsskøytene er sortert etter organisasjonstilknytning og ikke etter funksjon.

Redningsselskapet mener at for å få en samlet best mulig beredskap, må den også den delen av den frivillige i redningstjenesten som utgjør en viktig brikke i beredskapen, ha tilgang til nødnettet på lik linje med de offentlige etatene, og dette må finansieres over offentlige budsjetter.

Lokale redningssentraler

Det er et problem at de lokale redningssentralene og politiets operasjonssentral i varierende grad har oversikt over tilgjengelige beredkapsressurser, slik som redningsskøyte. Redningsselskapets erfaring er at det kan ta unødvendig lang tid før redningsskøytene blir tilkalt. Det er derfor behov for økt samhandling på dette lokale nivået. For eksempel kan det etableres systemer som gjør at relevante offentlige etater til enhver tid vet hvilke redningsskøyter som er tilgjengelig hvor. Økt bevissthet om tilstedeværelsen av slike ressurser og hvordan de skal brukes, er like viktig.

Kommunal beredskap

Den kommunale beredskapen er styrket ved at kommunene i 2010 ble pålagt å utarbeide helhetlige sikkerhets- og sårbarhetsanalyser. Med utgangspunkt i disse analysene er det utarbeidet beredkapsplaner og opprettet beredkapsråd. Det er viktig at kommunene får bistand til å følge opp forskriften slik at tilgjengelige ressurser, som for eksempel Redningsselskapets beredkapsressurs inngår i planene. Det må vurderes om fylkesmannen ressurser bør økes og om hovedredningssentralene bør gis en tilsynsrolle.

Behov for styrking av Hovedredningssentralene

Hovedredningssentralene i nord og sør er ansvarlig for koordineringen av all redningstjeneste i Norge, både på land, på sjøen og i luften. For optimal koordinering av alle ressurser, har de en egen ressursdatabase som består av diverse potensielle aktører i en ulykkessituasjon.

Redningsselskapet mener det vil være hensiktsmessig å gi hovedredningssentralene ansvar også for å iverksette øvelser og drive opplæring av de ulike aktørene i beredskapen. Samtidig er det også behov for å styrke bemanningen. Noe av problemet med dagens planverk er at de ikke blir brukt og fulgt slik de er tiltenkt. Skillene mellom hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene er tydelig i planverk, men Redningsselskapet har erfart at dette praktiseres forskjellig fra politidistrikt til politidistrikt. I forbindelse med sjøulykker generelt er Redningsselskapet av den oppfatning at de lokale redningssentralene i liten grad har en funksjon, hovedredningssentralene har dette ansvaret.

I det daglige opplever Redningsselskapet å forholde seg til en politioperasjonssentral, ikke en lokal redningssentral under oppdrag hvor dette er aktuelt. Kollektiv ledelse i lokale redningssentraler fungerer heller ikke tilfredsstillende. Den lokale redningssentralen ble heller ikke satt 22. juli 2011.

Antallet lokale redningssentraler (i dag 28) bør evalueres, og hovedredningssentralene bør gis utvidede ressurser til opplæring og tilsyn med de lokale redningssentralene, herunder gjennomføring av et gitt antall øvelser med hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene hvert år med evaluering og rapportering i etterkant.

Hovedredningssentralenes oversikt over tilgjengelige ressurser bør også gjøres mer tilgjengelig for etater som kan ha nytte av dette i arbeidet, både lokalt, regionalt og sentralt.

Et oppdatert regel- og planverk for redningstjenesten

Redningsselskapet mener det er behov for et oppdaterte regel- og planverk som klargjør de ulike beredkapsstatene og beredkapsorganisasjonenes rolle og plass, og hvor det fastsettes krav til en samordnet beredskap med obligatoriske øvelser for aktørene. Slik blir også de lokale redningssentralene og politiets operasjonssentraler kjent med og trygge på de ulike aktørenes kapasitet og ressurser. Dette er en forutsetning for god samhandling.

I dagens struktur er ressurser, både offentlige og sivile, sortert på organisasjonstilknytning eller etatstilknytning. Dette burde i større grad vært klassifisert ut i fra hvilken funksjon den enkelte ressurs utøver. Redningsskøytene er for eksempel en primærressurs og førstelinjeberedskap innen sjøredning. Dette må også gjenspeiles i planverket uavhengig av hvilken organisasjon eller etat Redningsskøytene yter tjenester til.

Redningsselskapet mener at det er behov for å kartlegge de totale rednings- og beredskapsressursene i Norge, det er deretter nødvendig å få synliggjort den totale beredskapskapasiteten og gjøre den lett tilgjengelig for den myndighet som har ansvar for rednings- og beredskapsressursene lokalt, regionalt og nasjonalt. Planene om et register tilsvarende forsøksordningen med Nasjonalt register for rednings- og beredskapsressurser (NARRE) bør videreføres.

Det er behov for nye klare regler og et godt planverktøy som aktørene innenfor beredskapen kan benytte. Avtaler med de frivillige organisasjonene er trolig et mer effektivt hjelpemiddel enn lovbestemmelser som gir hjemmel for rekvireringer.

Økonomi

Det bør også opprettes en sentral «instans» som har i oppgave å fordele økonomiske midler til de viktigste aktørene innen redning og beredskap. Redningsselskapet er den største ressursen på sjøredning i Norge. Redningsselskapets beredskap bidrar i stor grad til å forebygge, slik at redningsaksjoner blir unødvendige. Dette skjer ved at vi løser oppdrag før de eskalerer til nødssituasjoner.

Tilsvarende avverger Redningsskøytene årlig flere hendelser som kan utvikle seg til akutt forurensning. Som eksempel kan vi nevne at redningsskøytene slepekapasitet flere ganger har hindret at fartøyer grunnstøter og forurenser kysten med oljesøl. Redningsselskapet disponerer ressurser som i alt for liten grad blir benyttet til vern av kystmiljøet og ved aksjoner mot akutt forurensning.

Det er derfor viktig å utrede spørsmål om finansiering. Det er viktig med klarhet og forutsigbarhet, og det må være sammenheng mellom samfunnets forventninger til sjøsikkerhet og beredskap generelt, og de økonomiske rammer som totalt sett er tilgjengelig for å opprettholde den beredskap samfunnet vil ha.

Med vennlig hilsen
Redningsselskapet

Rikke Lind
Generalsekretær

Vedlegg: Kart som viser redningsskøytene aksjonsradius.

Kopi:

Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen

Nærings- og handelsminister Trond Giske

Redningssskøytenes aksjonsradius én time fra stasjon

